

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת חקת****"והוציא אתה אל מחוץ למחנה ושחט אתה לפניו" - מאמר א**

ג- "וַיִּתְּנֶם אֱתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֶתָּהּ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֶתָּהּ לְפָנָיו" ע"כ (חקת יט ג).

א-

והנה מה שפירש רש"י בד"ה קמ"ל - **דחולין נמי משמע**, כוונתו דאף דאותה וחבירתה משמע דווקא שתי פרות אדומות דהוי דומיא דידה, קא משמע לן דגם פרת חולין נכללת במיעוט זה, שלא ישחט אותה בשעה ששוחט את פרת החטאת.

ובתוספות (שם לב א) ד"ה אבל פרה דחולין אימא לא קמ"ל, וא"ת דאמר בריש זבחים (ז א) שחט (אחת)³ על מי שמחוייב חטאת פסולה, על מי שמחוייב עולה כשרה, דכתיב "וכפר עליו" (ויקרא ד לא) ולא על חבירו, חבירו דומיא דידה שמחוייב חטאת כמותו, והכא נמי נימא אותה ולא אותה וחבירתה דומיא דידה. ויש לומר דהתם וכפר עליו משמע, עליו מכפר ולא על חבירו מכפר, על המחוייב חטאת כזה דשייכא ביה כפרה זו, עכ"ל.⁴

ומבואר במסקנת הסוגיא, דגם בהמת חולין שנשחטה עם הפרה לר' נתן דסבירא ליה דשחיתת חולין לא בעי כוונה, בהמת החולין כשרה והפרה פסולה, **וכמשמעות פי' רש"י** (שם) **שכתב דקמ"ל דחולין נמי משמע**, דכוונתו דגם למסקנא בעינן שתהיה חברתה דומיא דידה, ומ"מ גם בהמת חולין בכלל דומיא דידה.

והנה ממה שאמרו ביומא (מב ב) **לגבי הדרשה של והוציא אותה ולא אותה ואת חברתה**, **משמע לכאורה דלכולי עלמא לא בעינן דומיא דידה**, **והראיה דגם חמור בכלל [אי לאו משום דדרשינן טעמא דקרא]**, וצ"ע.

ד-

ברמב"ם (הלכות פרה אדומה פ"ד ה"א-ב) אין שוחטין שתי פרות אדומות כאחת שנאמר ושחט אותה.⁵ לא רצתה פרה לצאת אין מוציאין עמה שחורה שלא יאמרו שחורה שחטו, ולא אדומה שלא יאמרו שתיים שחטו, ע"כ.

ובכסף משנה (שם) אין שוחטין שתי פרות אדומות כאחת וכו'. בספרי (חקת פיסקא קכג). ומ"ש לא רצתה פרה לצאת וכו' עד שלא יאמרו שתיים שחטו. פי' דפרה (מ"ז) ואיתא בפ"ב דחולין (לב א) ובפרק טרף בקלפי (מב ב) פלוגתא דתנאי, **ואמרינן איכא בינייהו דאפיק חמור בהדא דליכא למיחש שמא יאמרו ופסק כת"ק**, עכ"ל.

מבואר בדבריו דמקור דברי הרמב"ם הוא מסוגיין דיומא, ועיקר הלימוד הוא ממה שכתוב "והוציא אותה" ולא אותה ואת חברתה, **ולא אמרינן שם דבעינן דומיא דידה דהא גם שחורה נתמעטה**.

ואילו לגבי שחיטה פסק הרמב"ם (ה"א) דהמיעוט של "ושחט אותה" ולא אותה ואת חברתה, **נאמר דוקא בשתי פרות אדומות והיינו דומיא דידה**, וצ"ע, ועי' בראש יוסף (חולין לב א).

ה-

והנראה בזה בהקדמם מה שמבואר בחי' מרן ר"י הלוי (הלכות מעשה הקרבנות פ"ד ה"א) בשם הגר"ח וז"ל **אלא זכיון דפרה קדשי בדק הבית היא**, **א"כ נמצא דבעיקר ההקדשה לית בה כלל שם חטאת**, וכל הדין חטאת צריך לחול בה בשעת שחיטה ע"י הקרבתה בתורת פרה וכו', **דע"י שחיטתה בתורת פרה אדומה חל בה תורת קרבן והדין דחטאת היא וכו' עכ"ל**. וכן נראה בחי' הרמב"ן (חולין כט ב) **דבשעת שחיטתה חלו בה דיני פרה**.

ומבואר דקודם שחיטתה עדיין אין עליה כלל שם חטאת, וכל דין חטאת חל עליה ע"י שחיטתה בתורת פרה. ומתיישב שפיר מה שמבואר ביומא (מב ב) דמה דכתיב "והוציא אותה" ולא אותה ואת חברתה שנכלל בדין זה גם שלא יוציא עמה פרה שחורה [ולרבי גם חמור] והוא מכיון דעדיין לא חל עליה שם חטאת, לכן נכלל ג"כ שחורה בכלל חברתה.

משא"כ בשעת שחיטתה דאז חל עליה שם חטאת, **שפיר פסק הרמב"ם דדוקא ששחט שתי פרות אדומות**, **דאז הויא דומיא דידה וקרויה חברתה**.⁶

יומא (מב ב) "והוציא אתה" (חקת יט ג) שלא יוציא אחרת עמה, כדתנן (פרה פ"ג מ"ז) לא היתה פרה רוצה לצאת¹ **אין מוציאין עמה שחורה**, שלא יאמרו שחורה שחטו. **ואין מוציאין עמה אדומה** - שלא יאמרו שתיים שחטו. **רבי אומר לא מן השם הוא זה**, אלא משום שנאמר אתה - לבדה. ותנא קמא הא כתיב 'אתה', מאן תנא קמא רבי שמעון היא דדריש טעמיה דקרא. **מאי בינייהו** איכא בינייהו דאפיק חמור בהדה,² ע"כ.

ובפי' רש"י (שם) בד"ה שלא יאמרו שתיים שחטו - וקיימא לן שכל מלאכות הנעשות עמה פוסלות אותה, כדתנן (פרה פ"ד מ"ד) כל העוסק בפרה מתחילה ועד סוף פוסלין אותה במלאכה, ולקמן (מג א) נמי אמרינן "ושחט אותה" שלא ישחוט אחרת עמה: משום שנאמר אותה, והוציא אותה: דדריש טעמא דקרא, בבבא מציעא (קטו א) וכו': דאפיק חמור בהדה, דלתנא קמא שרי דליכא שמא יאמרו, לרבי אסור דהא אותה כתיב, עכ"ל.

ומבואר דלכולי עלמא מה דילפינן 'והוציא אותה' ולא אותה ואת חברתה, לא נאמר דווקא שלא יוציא פרה אחרת עמה, אלא גם בהמת חולין במשמע. ולרבי דלא דריש טעמא דקרא נכלל גם חמור בדרשא ד'אותה' לבדה. **א"כ לכולי עלמא לא דרשינן תיבת 'אותה' דכתיב לגבי הוצאת הפרה שתהיה חברתה דומיא דידה**.

ב-

חולין (לא ב) אמר רבא, שחט פרה ושחט בהמה אחרת עמה לדברי הכל פסולה. נשחטה בהמה אחרת עמה לרבי נתן פרה פסולה בהמה כשרה, לרבנן פרה כשרה בהמה פסולה. פשיטא, נשחטה בהמה אחרת לרבי נתן איצטריכא ליה, סד"א ושחט אותה אמר רחמנא ולא אותה וחבירתה, והיכי דמי כגון ששחט שתי פרות בהדי הדדי, אבל בהמה דחולין אימא לא, קמ"ל. **חתך דלעת עמה דברי הכל פסולה**, **נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה**, ע"כ.

ובפי' רש"י (שם לב א) בד"ה שחט - פרה אדומה: **ושחט אחרת עמה** - חולין שנתכוין לה: **דברי הכל** - פרה פסולה מחמת מלאכה האחרת ובהמה כשרה: ה"ג - שחט פרה ושחט בהמה אחרת עמה דברי הכל פסולה נשחטה בהמה אחרת עמה לר' נתן פרה פסולה בהמה כשרה **לרבנן** פרה כשרה בהמה פסולה: **נשחטה בהמה אחרת עמה** - בלא מתכוין: **לרבי נתן** - דמכשיר שחיתת חולין בלא כוונה בהמה כשרה ופרה פסולה ואף על גב דשלא בכוונה לא מסח דעתיה ולא מיקרי מתעסק במלאכה אחרת הואיל ושחיתתו כשרה מיפסלא משום ושחט אותה ולא אותה וחבירתה: **לרבנן פרה כשרה** - דהא שחיתת בהמת חולין לאו שחיטה היא ומשום מלאכה ליכא למיפסל דשלא במתכוין לא מיקרי עוסק במלאכה אחרת דטעמא דמלאכה אחרת משום דמסח דעתיה מפרה הוא והיכא דלא איכוין למלאכה אחרת ליכא היסח הדעת והכי אמרינן לקמן נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה: **פשיטא**, אכתי לא שמעינן דכל העוסקים בפרה פוסלין אותה במלאכה: **נשחטה בהמה אחרת לר' נתן איצטריכא ליה** - דכיון דמלאכה לא מיקריא שלא בכוונה כדאמרינן לקמן נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה משום שחיתת חבירתה נמי אף על גב דשחיטה שלא בכוונה שמה שחיטה הוה אמינא לא תפסול דושחט אותה משמע ולא אותה וחבירתה והיכי דמי כגון ששחט שתי פרות אדומות בהדי הדדי: **קמ"ל** - **דחולין נמי משמע** אבל רישא דנתכוין לאחרת לא איצטריכא, דנהי נמי דאותה וחבירתה משמע שתי פרות אדומות, מיהו כיון דנתכוין למלאכה אחרת מיפסלא משום היסח הדעת דלא גרעה מחתיכת דלעת: **חתך דלעת עמה דברי הכל פסולה** - דהא מלאכה היא: **נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה** - דשלא בכוונה לא מיקרי עוסק במלאכה **ורישא לרבי נתן טעמא דכתיב ושחט אותה ולא חבירתה עמה ושלא בכוונה נמי שמה שחיטה**, עכ"ל.

⁴ עי' בספר תפארת יעקב (שם) מש"כ בביאור דברי התוס'.

⁵ הנה הרמב"ם פתח בשחיטה תחילה אף שהיא אחר ההוצאה, וי"ל דטעמו משום שסיבת האיסור להוציא אחרת עמה הוא משום השחיטה (שלא יאמרו שתיים שחטו), לכן הודיענו קודם פסול שחיטת שתי פרות כאחת, ודו"ק.

⁶ בספר מלכי בקדש (על הרמב"ם שם הי"ח) בסו"ד מבואר דלשיתת הרמב"ם לאו דווקא פרה אדומה, אלא כל בהמת קדשים בכלל. פי' דגם היא הויא דומיא דידה, יעיי"ש ובספר אברהם יגל (על הרמב"ם שם).

¹ **ובמשנה אחרונה** (שם) בד"ה לא היתה פרה רוצה לצאת שאי אפשר לקשור בה חבל למושכה שנפסלה במלאכה שאינה לצרכה כדלעיל פ"ב (מ"ג), עכ"ל.

² עי' בספר תפארת יעקב (חולין לב א) ד"ה דבר ברור, שכתב: ונראה דה"ה שור או שה איכא בינייהו ונקט חמור לרבותא דרבי דאפילו חמור פוסל, עכ"ל.

³ **הב"ח מחק תיבה זו**. ובלשון הגמרא (שם) ואמר רבא חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת פסולה, על מי שמחוייב עולה כשרה, מאי טעמא וכפר עליו, עליו ולא על חבירו, חבירו דומיא דידה במחוייב כפרה כמותו.